

PREPORUKE ZA ČLANOVE POSADE U POMORSKOM SAOBRAĆAJU, PUTNIKE I SLUŽBE KOJE SAČEKUJU PUTNIKE KOJI DOLAZE IZ PODRUČJA GDJE JE REGISTROVANO OBOLJEVANJE OD VIRUSA SVINJSKOG GRIPA

Od 24. aprila 2009.godine, registruje se pojava izmijenjenog virusa svinjskog gripa A (H1N1) koji izaziva oboljenje među ljudima u Meksiku kao i među putnicima povratnicima iz Meksika, USA, Kanada, Španija, Izrael, Velika Britanija, Novi Zeland...). U Meksiku oboljenje ima visoku stopu smrtnosti među licima kod kojih je potvrđena infekcija ovim virusom, što nije slučaj u ostalim državama u kojim je ovo oboljenje registrovano. Održivi prenos virusa svinjskog gripa A (H1N1) sa čovjeka na čovjeka je potvrđen, zbog čega je Svjetska zdravstvena organizacija (SZO) podigla nivo uzbune za nastanak pandemije sa faze 3 na fazu 4, a sada već i na fazu 5. Svjetska zdravstvena organizacija (SZO) i nacionalne vlasti u Meksiku i SAD rade na procjeni širenja bolesti, pružanju podrške i pomoći. Kao dio ovog odgovora Institut za javno zdravlje izdao je preporuke za prevenciju i mjere kontrole. Svrha uputstva je pomoć članovima posade u pomorskom saobraćaju koji se sreću sa putnicima kako bi mogli da primijene odgovarajuće mjere zaštite u slučaju da dodju u kontakt sa osobom za koju se sumnja da je oboljela od virusa svinjske influenze (svinjskog gripa). Preporuke su zasnovane na standardnim mjerama kontrole infekcije i raspoloživim informacijama o bolesti.

Informacija o obolijevanju izazvanom virusom svinjskog gripa

Virus svinjske influenze obično ne može da inficira čovjeka. Međutim u Meksiku i SAD sposobnost ovog virusa da se prenosi sa čovjeka na čovjeka je potvrđena. Spisak država u kojima je registrovano oboljevanje ljudi od svinjskog gripa redovno se ažurira na sajtu Instituta za javno zdravlje (www.ijz.cg.yu).

Koliko je do sada poznato kod inficiranih osoba virus se nalazi u pljuvački i sekreciji iz nosa i disajnih puteva. Čovjek može da se inficira kontaktom sa zaraženim ljudima ili zaraženim svinjama ili kontaminiranim površinama. .

Osnovne mjere prevencije infekcije (savjeti za putnike)

- kao i kod svih drugih infekcija, prvu liniju odbrane u prevenciji širenja infekcije čini **pažljivo i često pranje ruku**. Kao osnovno pravilo, ruke treba prati često sapunom i vodom ili koristiti maramice na bazi alkohola ako ruke nijesu vidno zaprljane.
- kada kašljete ili kijate stavite ruke na usta, nakon čega treba da obrišete ruke maramicom koja je natopljena nekim dezinfekcionim sredstvom (obično na bazi alkohola). Ukoliko putnik ne posjeduje svoje maramice, posada aviona treba mu ih obezbijediti.
- izbjegavajte putovanja kada ste bolesni.

Osoblje broda i drugih transportnih sredstava treba da bude upoznato sa simptomima oboljenja od svinjskog gripa. Iako je iskustvo sa infekcijom kod čovjeka ograničeno, osobe inficirane virusom svinjskog gripa imaju groznicu i respiratorne simptome (kašalj, upaljeno grlo, otežano disanje, ali je moguć i proliv kod male djece).

Ako članovi posade ili drugi zaposleni sumnjaju da je putnik iz oblasti u kojoj su registrovani slučajevi svinjskog gripa (influenca) ima groznicu i/ili respiratorne simptome i/ili proliv, treba bolesnu osobu da smjeste izvan kontakta sa ostalim putnicima, ukoliko je to moguće. Hirurške maske mogu da smanje broj infektivnih kapljica koje se iskašljavaju u vazduh. Zahtijevajte od bolesne osobe da nosi masku, ako je dostupna, pod uslovom da osoba može to da podnese (tj. ako bolesna osoba ima tako ozbiljne teškoće u disanju pa ne može da nosi masku). Ako hirurška maska nije dostupna obezbijedite tkaninu i zamolite bolesnu osobu da pokrije usta i nos kada kašlje. Bez obzira da li bolesna osoba može ili ne može da nosi hiruršku masku osoblje treba da nosi hirurške maske kada radi neposredno sa oboljelim osobom (najbolje je opredijeliti jednog člana posade koji će se brinuti samo o tom putniku).

Osoblje broda treba da ima na raspolaganju nepropusne rukavice koje treba da nosi kako ne bi došlo u direktni kontakt sa krvlju ili tečnostima iz tijela nekog putnika. Međutim, rukavice ne mogu da zamijene pravilnu higijenu ruku. Odmah poslije aktivnosti koje uključuju kontakt sa tečnostima iz tijela, rukavice treba pažljivo skinuti i baciti i očistiti ruke. Rukavice se nikada ne smiju prati ili ponovo upotrebljavati. Pazite da dok ne operete ruke sa vodom i sapunom ne dodirujete lice, posebno nos, usta i oči.

Kapetan broda na liniji za Crnu Goru je po Zakonu obavezan da prijavi slučajeve bolesti prije dolaska ili čim se bolest primijeti, najbližoj luci u Crnoj Gori, a ovaj dežurnoj Sanitarnoj inspekciji i zdravstvenoj službi u lukama. Lučka zdravstvena služba i sanitarna inspekcija u saradnji sa Domom zdravlja Bar, Tivat, Budva, Kotor i Herceg Novi, Opštim bolnicama u Baru i Kotoru, organizovaće odgovarajuću medicinski prihvata i pomoć za oboljela lica čim brod uplovi u luku. Higijensko epidemiološke službe navedenih domova zdravlja, IJZ i KC CG će obezbijediti saradnju sa brodskim kompanijama Crne Gore i po potrebi drugim brodskim kompanijama čiji brodovi uplovljavaju u luke CG u cilju informisanja i obavještanja putnika i posade o neophodnim mjerama koje je potrebno sprovoditi radi sprječavanja i suzbijanja zaraznih bolesti, kao i procedurama za dezinfekciju brodova.

Zbrinjavanje na dolasku

Za službu za bezbjednost transporta «TSA», biro za zaštitu putnika i posade (BCBP) i drugo osoblje koje radi sa putnicima koji dolaze iz područja gdje je zabilježena svinjski grip, Institut za javno zdravlje preporučuje **u slučaju pojave putnika sa respiratornim simptomima zaštitne mjere u vidu upotrebe lične zaštitne opreme (maska, rukavice i po mogućnosti naočare)**. Kao i kod ostalih zaraznih bolesti osnovni način zaštite je pravilna higijena ruku. Osoblje treba da pere ruke često sapunom i tekućom vodom ili da upotrebljava maramice na bazi alkohola, ako ruke nijesu vidno prljave.

Osoblje koje pomaže putniku kod koga postoje respiratorni simptomi i koji dolaze iz područja gdje je registrovan svinjski grip treba da odvoje takvog putnika od ostalih putnika ukoliko je to moguće u posebno namjenjenu prostoriju i odmah obavijeste nadležne službe. Putniku treba dati hiruršku masku (ako mu već nije data na brodu) kako bi se smanjio broj kapljica koje se iskašljavaju u vazduh, ako putnik može da

podnese masku. Ako hirurška maska nije dostupna obezbijedite tkaninu i zamolite bolesnu osobu da pokrije usta i nos kada kašlje. Bez obzira da li bolesna osoba može ili ne može da nosi hiruršku masku osoblje treba da nosi hirurške maske kada radi neposredno sa oboljelom osobom.

Osoblje treba da nosi nepropustive rukavice da onemogući direktni kontakt sa krvlju ili tečnostima iz tijela nekog putnika. Međutim, rukavice ne mogu da zamijene pravilnu higijenu ruku. Odmah poslije aktivnosti koje uključuju kontakt sa tečnostima iz tijela, rukavice treba pažljivo skinuti i baciti i očititi ruke. Rukavice se nikada ne smiju prati ili ponovo upotrebljavati.

Zbrinjavanje oboljelih članova posade

Članovi posade broda i osoblje koje radi u lukama, a koji su oboljeli ili smatraju da su bili izloženi svinjskoj influenci treba da se pridržavaju sljedećih mjera zaštite: ako se bolest pojavi prilikom povratka kući, obavijestite osobu koja je u vašoj kompaniji zadužena za pomoć, informišite ga da smatrate da ste bili izloženi svinjskoj influenci i zatražite informacije o mogućnostima zdravstvene zaštite. Ako se bolest pojavi van teritorije Crne Gore, Ambasada Crne Gore ili konzulat mogu takodje da vam daju informacije o imenima i adresama lokalnih ljekara. Nemojte putovati dok traje bolest, i ograničite kontakte sa drugim osobama, koliko je to moguće, kako biste spriječili širenje ove zarazne bolesti. Ako je dogovorena posjeta u ljekarskoj ordinaciji, klinici, ili urgentnom centru predhodno obavijestite zdravstvenog radnika (ljekara) o mogućnoj izloženosti svinjskoj influenci, tako da mogu da se organizuju pripreme, ako je neophodno, za sprečavanje širenja infekcije na osobe zaposlene u toj zdravstvenoj ustanovi.

Ako se bolest pojavila po povratku kući, kontaktirajte izabranog ljekara (zdravstvenu službu) i obavijestite ga o simptomima i iz koje zemlje ste doputovali prije nego što ga posjetite. Tako će se stvoriti uslovi, ako je neophodno, za sprečavanje širenja infekcije na zaposlene u zdravstvenoj ustanovi.

Ove preporuke će se redovno ažurirati u skladu sa najnovijim preporukama Svjetske zdravstvene organizacije, kao i spisak država u kojima je potvrđeno obolijevanje ljudi od svinjskog gripa